

УДК [373.2:004]:376-056.264

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-3\(49\)-465-473](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-3(49)-465-473)

Дичківська Ілона Миколаївна доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т.І. Поніманської, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне, тел.: (098) 708-95-78, <https://orcid.org/0000-0002-9353-5666>

Колупаєва Алла Анатоліївна доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент, Національна Академія педагогічних наук України, головний науковий співробітник Інституту спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, м. Київ, тел.: (073) 427-49-19, <https://orcid.org/0000-0002-4610-5081>

Войтович Оксана Василівна старший викладач кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т.І. Поніманської Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне, тел.: (097) 562-14-23 <https://orcid.org/0000-0002-1506-7959>

Гаєвська Анастасія Валентинівна викладач кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т.І. Поніманської Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне, тел.: (068) 002-72-25 <https://orcid.org/0009-0005-5449-9972>

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У КОРЕКЦІЙНО-ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Анотація. У статті окреслено актуальність використання інноваційних технологій у корекційно-логопедичній роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

Підвищення ефективності корекційної логопедичної роботи з усунення порушень мовлення у дошкільників на даний момент є однією з актуальних проблем логопедії. У діяльності вчителя-логопеда, спрямованої на корекційно-розвивальну роботу з дітьми, інноваційні методи набувають все більшого значення.

Наголошено, що інноваційні методи впливу належать до ефективних засобів корекції і допомагають досягненню максимально можливих успіхів у подоланні мовних труднощів у дітей з особливими освітніми потребами. З огляду на комплексність логопедичної допомоги інноваційні технології, не вимагаючи особливих зусиль, оптимізують процес корекції мовлення дітей, стабілізують їх соціально-емоційний стан та сприяють оздоровленню всього організму.

Однією з таких інноваційних високоефективних логопедичних технологій є едьютейнмент у мультисенсорному середовищі. Едьютейнмент є інноваційною технологією навчання і розглядається як сукупність технічних та дидактичних засобів, заснованих на концепції навчання через розвагу.

Мультисенсорне середовище має потужний корекційно-розвивальний, корекційно-освітній та профілактичний потенціал. Яскравість, інтерактивність, оригінальність, привабливість даного сучасного обладнання сприяє швидкому встановленню емоційно-позитивного контакту дитини з фахівцем.

Зроблено висновок про те, що спеціалізоване мультисенсорне обладнання допомагає здійснювати ігрові дії, реалізувати потребу дітей з особливими освітніми потребами у грі та рухах у комфортних та безпечних корекційно-розвивальних умовах. Граючи і взаємодіючи з певними модулями і стимуляторами в темній сенсорній кімнаті під керівництвом логопеда, діти не тільки вдосконалюють свою слухо-зорово-тактильно-вестибулярну чутливість, але й підвищують мовленнєву та пізнавальну активність.

Ключові слова: інноваційні технології, корекційно-логопедична робота, діти з особливими освітніми потребами, едьютейнмент, мультисенсорне середовище.

Dychkivska Iona Mykolajivna Doctor of pedagogical sciences, professor, Head of the Department of Preschool Pedagogy and Psychology and Special Education named after prof. T.I. Ponimanska, Rivne State Humanities University, Rivne, tel.: (098) 708-95-78, <https://orcid.org/0000-0002-9353-5666>

Kolupaeva Alla Anatoliivna Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Chief Researcher of the Mykola Yarmachenko Institute of Special Pedagogy and Psychology of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, tel.: (073) 427-49-19, <https://orcid.org/0000-0002-4610-5081>

Voytovych Oksana Vasylivna senior lector of the Department of Preschool Pedagogy and Psychology and Special Education named after prof. T.I. Ponimanska, Rivne State Humanities University, Rivne, tel.: (097) 562-14-23, <https://orcid.org/0000-0002-1506-7959>

Gaevska Anastasia Valentynivna lector at the Department of Preschool Pedagogy and Psychology and Special Education named after Prof. T.I. Ponimanska, Rivne State Humanitarian University, Rivne, tel.: (068) 002-72-25, <https://orcid.org/0009-0005-5449-9972>

INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN CORRECTIVE AND SPEECH THERAPY WORK WITH CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

Abstract. The article outlines the relevance of using innovative technologies in correctional and speech therapy work with children with special educational needs.

Increasing the effectiveness of correctional speech therapy work to eliminate speech disorders in preschoolers is currently one of the current problems of speech therapy. In the activities of a speech therapist teacher aimed at correctional and developmental work with children, innovative methods are becoming increasingly important.

It is emphasized that innovative methods of influence are effective means of correction and help achieve the maximum possible success in overcoming speech difficulties in children with special educational needs. Given the complexity of speech therapy, innovative technologies, without requiring special efforts, optimize the process of correcting children's speech, stabilize their socio-emotional state and contribute to the improvement of the whole organism.

One of such innovative highly effective speech therapy technologies is edutainment in a multisensory environment. Edutainment is an innovative learning technology and is considered as a set of technical and didactic tools based on the concept of learning through entertainment.

The multisensory environment has a powerful correctional and developmental, correctional and educational and preventive potential. The brightness, interactivity, originality, attractiveness of this modern equipment contributes to the rapid establishment of emotionally positive contact between the child and the specialist.

It is concluded that specialized multisensory equipment helps to carry out game actions, to realize the need of children with special educational needs for play and movement in comfortable and safe correctional and developmental conditions. Playing and interacting with certain modules and stimulators in a dark sensory room under the guidance of a speech therapist, children not only improve their auditory-visual-tactile-vestibular sensitivity, but also increase speech and cognitive activity.

Keywords: innovative technologies, correctional and speech therapy work, children with special educational needs, edutainment, multisensory environment.

Постановка проблеми. Сучасна логопедія знаходиться в постійному активному пошуку шляхів вдосконалення й оптимізації процесу навчання і розвитку дітей на різних вікових етапах та в різних освітніх умовах, що характерні загалом для дітей з особливими освітніми потребами.

Перебуваючи на межі зіткнення педагогіки, медицини, психології, нейролінгвістики, логопедія використовує найбільш ефективні нетрадиційні для неї методи та прийоми суміжних наук, адаптує їх до своїх потреб, що

допомагає оптимізувати роботу вчителя-логопеда. Однією з таких інноваційних високоефективних логопедичних технологій є едьютейнмент у мультисенсорному середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зарубіжні дослідники Д. Букінхем, Р. Донован, З. Казанчі, Ю. Неймц, З. Окан, М. Скелон, Й. Трна, В. Янг описали роль, сутність та застосування едьютейнменту як сучасної освітньої технології. В дослідженнях учених Є. Богданової, І. Дичківської, І. Сухопарої, М. Тимошук розкрито основні принципи, ознаки, сутність, педагогічні умови едьютейнменту в освітньому процесі. Вітчизняні дослідники окреслили інструментарій едьютейнменту (О. Смолянова), особливості використання зазначеної технології на теренах сучасної української освіти (С. Хівріч), у дошкільній (К. Крутій), STEM-освіті (Н. Гончарова).

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження особливостей застосування інноваційної технології едьютейнменту у мультисенсорному середовищі, яке створюється для дітей з особливими освітніми потребами.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом у психолого-педагогічних наукових джерелах все частіше зустрічаються дослідження феномену «едьютейнмент». Його назва утворена за допомогою поєднання двох слів англійською мовою: «education» – освіта, навчання і «entertainment» – розвага. Таким чином, цей термін можна розуміти як навчання розвагою, освітні розваги, освіта за допомогою розваги, освіта без примусу. В українській педагогіці також послуговуються терміном «ігрове навчання».

Едьютейнмент є інноваційною технологією навчання і розглядається як сукупність технічних і дидактичних засобів, заснованих на концепції навчання через розвагу, коли знання передаються у комфортних умовах та у зрозумілій і цікавій формі [1, С. 289].

Під мультисенсорним середовищем розуміється організований спеціальним чином простір, який оснащений різними стимуляторами, що сприяють розвитку та корекції вищих психічних функцій. Дане обладнання впливає на всі аналізатори, вестибулярний апарат, сприяє розвитку мовленнєвих процесів, корекції особистісного розвитку дітей з особливими освітніми потребами (ООП), створює позитивно-емоційну атмосферу на логопедичних заняттях [2].

В основу мультисенсорного підходу була покладена теорія множинного інтелекту, розроблена американським психологом Говардом Гарднером. Ця теорія має важливе значення для психолого-педагогічної науки, і, зокрема, для теорії навчання. Згідно з нею, кожна людина має особливий тип сприймання, мислення та пам'яті, а тому дітей слід характеризувати не як здібних і нездібних, а як розумних і здібних по-різному. Започаткували мультисенсорний метод у 1966 році американські психологи Келанд Дж. і Кларк С., а продовжували розвивати його в 70-х роках в Нідерландах Е. Верхел і Я. Халсег.

Корекційне навчання дітей з особливими освітніми потребами потребує специфічних підходів, які передбачають перманентну емоційну підтримку на

логопедичних заняттях [2]. Найчастіше буває недостатньо для високої мотивації дітей до занять ані старань вчителя-логопеда, ані відмінного володіння методикою логопедичного впливу: їх стомлює щоденне багаторазове промовляння мовного матеріалу, особливо якщо у дитини також є поведінкові проблеми. Як наслідок, інтерес до логопедичних занять знижується, мотивація падає, що зумовлює і відсутність позитивної динаміки рівня мовленнєвого розвитку дітей із ООП. У той же час результати логопедичної роботи можуть бути значно вищими, якщо вона спонукається не зовнішніми («я роблю, тому що так треба, так вимагають»), а внутрішніми мотивами («я роблю, тому що я хочу, мені цікаво»).

Мультисенсорне обладнання має потужний корекційно-розвивальний, корекційно-освітній та профілактичний потенціал. Яскравість, інтерактивність, оригінальність, привабливість даного сучасного обладнання сприяє швидкому встановленню емоційно-позитивного контакту дитини з фахівцем. Це підвищує рівень довіри до логопеда, занурює дітей із порушеннями мовлення в атмосферу гри, підвищує мотивацію до активного виконання певного мовного завдання

Необхідно пам'ятати, що одночасне пред'явлення великої кількості різних подразників може викликати у дітей із ООП негативні емоції і навіть негативізм [3]. Тому ознайомлення дитини з мультисенсорним середовищем потрібно розпочинати, коли всі світлодіодні стимулятори вимкнені. Надалі здійснюється поетапне включення мультисенсорних приладів до логопедичного процесу: певний тренажер стає частиною ігрового сюжету.

У ході корекційно-логопедичної роботи фахівці використовують як активізуючі, так і релаксаційні едьютейнмент-прийоми [4]. Релаксаційний блок базується на поєднанні музики та світла, які супроводжують проведення вправ на зняття психоемоційної та м'язової напруги. Позитивні емоції під час прослуховування повільної спокійної музики чи звуків природи підвищують концентрацію уваги, позитивно впливають на функціонування центральної нервової системи.

Важливим чинником формування правильної артикуляції є цілеспрямований сильний і тривалий повітряний струмінь. У дітей з тяжкими порушеннями мовлення подих неритмічний і поверхневий, обсяг видиху під час мови настільки недостатній, що його не вистачає на вимову повної фрази. У мультисенсорному середовищі ефективним засобом для розвитку мовного дихання є підвісні модулі «сухий душ» та світлодіодні нитки.

«Сухий душ» – це намет з різнокольорових шовкових стрічок, що спускаються вниз, мов струмені води. Зазвичай дітям приємно їх перебирати у руках, крізь стрічки можна проходити, торкаючись їх обличчям та тілом. При цьому діти бачать своє відображення у пластиковому дзеркалі, яке є основою «сухого душу». Для розвитку сильного плавного ротового видиху та зміцнення губних м'язів діти дмухають на різнокольорові «струмені», при цьому

стимулюються тактильно-дотикові відчуття, удосконалюється сприйняття простору, усвідомлення схеми власного тіла.

Пісочна ігротерапія як едьютейнмент-технологія в системі логопедичного впливу нормалізує психоемоційний стан дітей з ООП, розвиває їх мовлення, формує довільність поведінки, аналітико-синтетичну діяльність кори головного мозку, сприяє комунікації та співпраці [4].

Мовлення дитини багато в чому залежить від ступеня сформованої диференційованої моторики кистей і пальців рук. Частинки піску активізують рецептори на кінчиках долонь і пальців рук, стимулюючи сусідні з моторними зонами мовні області у структурах кори головного мозку. Занурення в пісок двох рук, а не тільки однієї провідної руки (як при роботі на аркуші паперу) зменшує м'язову та емоційну напругу, а також природним чином удосконалює дрібну моторику кистей та пальців рук дітей з ООП. У контексті едьютейнмент-технологій робота з юнганською пісочницею – це, перш за все, гра, а не дидактизоване навчання.

Наведемо приклади деяких логопедичних ігор на автоматизацію звуків з використанням пісочної терапії: «Гірка» (набрати пісок в руку і насипати імпровізовану гірку, вимовляючи автоматизований звук), «Сховати іграшку» (сипати пісок на іграшку, промовляючи звук, що відпрацьовується), «Доріжка» (крокувати пальцями по зробленим доріжкам: зигзаг, хвиля, спіраль, геометричні фігури та ін., вимовляючи звук, що підлягає корекції), «Знайди іграшку» (шукати рукою або пальчиком в товщі піску іграшки, автоматизуючи потрібний звук).

У мультисенсорному середовищі малювання піском також можна здійснювати з використанням світлового столу, який є основою для сюжетно-мовленнєвих ігор на логопедичних заняттях: спільно з логопедом діти вигадують тему для гри, підбирають іграшки і створюють свій маленький світ – ось і готовий сюжет для розвитку зв'язного мовлення.

Можна малювати пальчиками літери, склади і слова на панелі столу, що світиться, в найдрібнішому кварцовому піску. При цьому використовуються різні техніки малювання: долонею, кулаком, ребром великого пальця, мізинцями, одним пальцем, одночасно декількома пальцями, за допомогою трафарету, з використанням різних предметів.

У логопедичній роботі з дітьми, які мають дизартрію та прояви дитячого церебрального паралічу (ДЦП), ефективний сухий басейн: ігри в ньому спрямовані переважно на корекцію порушень опорно-рухового апарату, розвиток зорово-просторового гнозису, уваги [5]. Також вони допомагають закріпити знання кольору, форми, величини, активізуючи лексичний запас прикметників. М'які великі ємності, наповнені безліччю різнокольорових пластмасових куль, сприяють розвитку великої та дрібної моторики, загальної рухової активності, координації рухів із мовленням, рівноваги. У басейні здійснюється тактильно-зорова та сенсорно-пропріоцептивна стимуляція – це

розвиває інтелект, дитина вчиться доволіно керувати своїми рухами. Необхідність утримувати свій тулуб на поверхні «хвиль» сухого басейну, що вислизають, спонукає дітей координувати моторику, розвиваючи кістково-м'язовий апарат.

Діти з ДЦП та дизартрією відчують велике задоволення та радість, занурюючись у безпечні «хвилі» сухого басейну, граючись серед яскравих куль. Під час такого плавання вони отримують загальний лікувально-профілактичний масаж без допомоги масажиста.

Занурюючись у сухий басейн і переміщаючись у ньому, діти мимоволі приймають позу, відповідну стану їхнього м'язового тону. Залежно від цілей логопедичних занять у сухому басейні можна досягти ефекту розслаблення або, навпаки, підвищення рухової, мовленнєвої та емоційної активності. Кульки, торкаючись тіла дитини, знижують гіпертонус м'язів або тонізують м'язи, в'язу, паретичну мускулатуру. Таким чином, можна виділити кілька важливих корекційно-профілактичних ефектів, які створює сухий басейн: масажний, занурення, податливої опори, що вислизає, сенсорний, тренувальний, загартовувальний, розслаблюючий.

У роботі логопеда сухий басейн використовується, наприклад, для фіксації тіла дитини в просторі та закріплення пози, зручної для постановки звуків: дитина з дизартрією знаходиться в положенні напівлежачи, а логопед за допомогою зондів здійснює роботу з механічної постановки звуку. Для розвитку діафрагмально-реберного типу дихання дитина розташовується лежачи в басейні, на її груди накладаються кульки, а вона спостерігає, як вони опускаються і піднімаються при видиху та вдиху, контролюючи правильність дихання. Кульки можуть бути засобом наочного моделювання для роботи над звуко-буквеним аналізом та синтезом: вони використовуються як символи літер для складання слів [5]. Цікавими є ігри з кульками як сенсорними еталонами, причому активізується та розширюється словник за рахунок прикметників, що позначають колір, форму, фактуру. В рамках відпрацьованих лексичних тем або автоматизованих звуків в товщу кульок-хвиль можна також сховати невеликі іграшки або картинки, які діти шукають, орієнтуючись або на певний звук, або на кількість складів тощо.

Ефективні ігри з кульками і для розвитку математичних уявлень дітей: відбувається активізація мовлення у процесі називання кількості, множин, складання і розв'язання найпростіших арифметичних вербальних завдань. Едьютейнмент-прийоми в сухому басейні завжди емоційно забарвлені. Граючи, дитина витрачає багато енергії, проте має можливість будь-якої миті відкинутися на спину, лягти і розслабитися.

Світлове обладнання у темній сенсорній кімнаті займає центральне місце. У пухирцевій пластиковій колоні, заповненій дистильованою водою, піднімається безліч повітряних бульбашок у кольорових струменях, що переливаються. Логопед використовує її на етапі постановки звуків: дитина

сідає на м'яку основу колони і, дивлячись у дзеркало, виконує артикуляційні вправи. При цьому бульбашкова колона з підсвічуванням стимулює зоровий нерв, розслаблює та сприяє концентрації уваги [3].

Світловий проектор ефектів «Сонячний» з колесами, що обертаються, – це сенсорний прилад, що проєціює на стіні зображення рухомих кольорів і форм різної тематики (рослинний, підводний та тваринний світи, небо з хмарами, космос тощо). Дані лексичні теми беруться за основу сюжетної лінії логопедичного заняття з розвитку лексико-граматичних засобів мови та зв'язного мовлення дітей з ООП. Сприйняття такого розмаїття світло ефектів під заспокійливу музику розвиває творчу й відтворюючу уяву, зорове та слухове сприйняття, знижує тривогу та сприяє емоційному і фізичному комфорту під час логопедичних занять.

Світлодіодна нитка з контролером – це багатометрова гнучка трубка з кольоровими лампочками у її товщі. Швидкість миготіння лампочок контролюється спеціальною ручкою, що забезпечує різні світлові ефекти. Дане обладнання абсолютно безпечне, нитку можна згинати і згортати у всіх напрямках, занурити в сухий басейн (і тоді кульки підсвічуватимуться вогниками нитки: «купання у кольорі»). За допомогою нитки на логопедичних заняттях можна викладати на підлозі літери та їх елементи, геометричні фігури, називаючи предмети, які можуть бути такої форми.

Пучок фіброоптичних волокон із бічним свіченням «Зоряний дощ» активно використовується в роботі з сенсорного та мовленнєвого розвитку дітей з ООП [3, С. 95]. Кольори, які повільно змінюють один одного, приглушене світло створюють затишок та спокій у просторі темної сенсорної кімнати. Оптичне волокно безпечне, діти перебирають пальчиками тонкі нитки, що світяться, намотують їх на пальці, плетуть «косу». Наведемо приклади ігор: «Фігури» (з ниток, що світяться, діти викладають різні геометричні фігури, називаючи предмети такої ж форми та кольору), «Злови нитку» (логопед звертає увагу дітей на те, як волокна переливаються різними кольорами, потім він позначає колір, а діти ловлять нитки потрібного кольору і називають, що ще буває такого ж забарвлення), «Чарівні нитки» (діти по черзі називають позитивні якості один одного по одному, набираючи в руки все більше ниток, що світяться, формуючи емоційно-оцінну лексику), «Струмені сили» (діти по черзі беруть у руки «чарівні» нитки і називають свої якості («Який ти?») та ін. Таким чином, відбувається збагачення та активізація словника прикметників, формується адекватна самооцінка.

Крісла-мішки, заповнені полістироловими кульками, є найбільш оптимальними «меблями» для мультисенсорного середовища, оскільки ці вироби облягають тіло дитини, точно повторюючи контури, і фіксують обране положення. Завдяки цьому досягається максимальне розслаблення м'язів, зручна поза протягом усього заняття, що особливо актуально для дітей із ДЦП. Також крісла-мішки ефективні у роботі з дітьми-логопатами, які мають СДУГ

або РАС, оскільки м'яко взаємодіють із пропріоцептивною кінестетикою, надаючи дитині повну інформацію про положення свого тіла, усуваючи зовнішні подразники (від нерозуміння «Де я?», яке ці діти часто відчувають).

Висновки. Таким чином, дослідження показало, що спеціалізоване мультисенсорне обладнання допомагає здійснювати ігрові дії, реалізувати потребу дітей з ООП у грі та рухах у комфортних та безпечних корекційно-розвивальних умовах. Ми дійшли висновку, що, граючи і взаємодіючи з певними модулями і стимуляторами в темній сенсорній кімнаті під керівництвом логопеда, діти не тільки вдосконалюють свою слухо-зорово-тактильно-вестибулярну чутливість, але й підвищують мовленнєву та пізнавальну активність.

Література:

1. Дичківська І.М. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності: теорія і методика. Монографія. Рівне: Видавець О. Зень, 2017. 372 с.
2. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Педагогічні технології інклюзивного навчання: навч.-метод. посіб. Харків: Ранок : Кенгуру, 2018. 160 с.
3. Dychkivska I., Rudenko N., Yurchuk O., Pavliuk T., Fedorova N. Innovative technologies as a means of overcoming speech disorders in preschool children. *AD ALTA: Journal Of Interdisciplinary Research*. Volume 11, Issue 1, Special Issue XVI. February, 2021. PP. 92-98.
4. Галущенко В.І. Застосування інноваційних логопедичних технологій у корекційній роботі з дітьми з порушеннями мовлення. *Актуальні питання корекційної освіти*. Педагогічні науки. Вип 7 (1). 2016. С. 62-70.
5. Костик Л., Олійник М. Сучасні інноваційні технології проведення корекційної роботи у професійній діяльності вчителя-логопеда. *Науковий журнал «Психологічні травелоги»*, 2024, № 3. С. 219-228.

References:

1. Dychkivska, I.M. (2017) Pidhotovka maibutnykh vykhovateliv doshkilnykh zakladiv do innovatsiinoi pedahohichnoi diialnosti: teoriia i metodyka. Monohrafiia. Rivne: Vydavets O. Zen. 372 s. [in Ukrainian].
2. Kolupaieva, A.A., Taranchenko, O.M. (2018) Pedahohichni tekhnolohii inkluzyvnoho navchannia: navch.-metod. posib. Kharkiv: Ranok : Kenhuru. 160 s. [in Ukrainian].
3. Dychkivska I., Rudenko N., Yurchuk O., Pavliuk T., Fedorova N. Innovative technologies as a means of overcoming speech disorders in preschool children. *AD ALTA: Journal Of Interdisciplinary Research*. Volume 11, Issue 1, Special Issue XVI. February, 2021. RR. 92-98.
4. Halushchenko, V.I. (2016) Zastosuvannia innovatsiinykh lohopedychnykh tekhnolohii u korektsiinii roboti z ditmy z porushenniamy movlennia. *Aktualni pytannia korektsiinoi osvity. Pedahohichni nauky*. Vyp 7 (1). S. 62-70. [in Ukrainian].
5. Kostyk, L., Oliinyk, M. (2024) Suchasni innovatsiini tekhnolohii provedennia korektsiinoi roboty u profesiinii diialnosti vchytelia-lohopeda. *Naukovyi zhurnal «Psykhologichni travelohy»*, № 3. S. 219-228. [in Ukrainian].